

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Vår dato:

13.10.2021

Vår ref:

2018/7709

Deres dato:

28.05.2021

Deres ref:

2015/3725-101/348

FORSVARSBYGG
Postboks 405 Sentrum
0103 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elise Hermo Rusti, + 47 74168071

Vedtak om endret utslippstillatelse for brannøvingsfelt ved Ørland flystasjon

Forsvarsbygg har fått endret tillatelse til brannøvingsfeltet ved Ørland flystasjon i Ørland kommune.

Tillatelsen er gyldig fra d.d. og erstatter tillatelsen for brannøvingsfeltet datert 25.01.2017.

Endringen gjelder vilkår 3 om utslipp til vann, i tillegg har vi fjernet to frister i vilkår 10.1 og 11 og oppdatert vedlegg 1.

Statsforvalteren viser til søknad av 28.05.2021, og til opplysninger som er kommet fram under behandlingen.

Informasjon om vedtak

Statsforvalteren i Trøndelag har endret Forsvarsbygg sin utslippstillatelse til brannøvingsfelt ved Ørland flystasjon. Utslippstillatelsen med tilhørende vilkår er vedlagt. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16, og endret i medhold av § 18 1. ledd punkt 5. Merk også at vedleggene til tillatelsen er en del av de juridiske kravene til bedriften.

Redegjørelse

I tillatelsen, datert 25.01.2017, står det følgende i vilkår 3.2.1 om rensing av overflatevann; «Overflatevann skal samles i sandfangkummer ved lavpunkt på betongplaten. Vannet ledes via fordrøyningsmagasin til oljeutskiller.»

I søknaden skriver Forsvarsbygg at feltet ble ferdigstilt og tatt i bruk oktober 2018, det vil si at selve tillatelsen kom før oppstart for bygging av feltet. I forprosjekt av 2014 var det beskrevet at «Alt slokkevann og slokkemidler (skum og pulver etc.) samt overvann (regnvann/nedbør) samles opp i sandfangskum(er) ved lavpunkt av betongplaten og ledes via fordrøyningsmagasin til oljeutskiller, før tilførsel til kommunalt spillvannsystem.»

Under hele brannøvingsfeltet er det etablert tett membran, for å fange opp eventuelt forurenset vann. Dette medfører at det ved store nedbørsmengder vil genereres betydelige mengder vann som skal ledes bort. Forsvarsbygg skriver at det derfor i samråd med kommunen ble besluttet å etablere en svitsj som slås om når feltet ikke er i bruk, slik at rent regnvann ledes til overvannssystemet og

E-postadresse:
sftlpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse:
Strandveien 38, Steinkjer
Prinsens gt. 1, Trondheim

Telefon: 74 16 80 00
www.statsforvalteren.no/tl

Org.nr. 974 764 350

ikke til kommunalt nett. Dette ble gjort for å begrense påslipp av rent vann, samt å redusere belastningen på det kommunale spillvannsnettet. Under prosjekteringsfasen ble det besluttet å etablere svitsen før selve renseanlegget. Årsaken til dette var at man skulle begrense belastningen på renseanlegget. Selv om selve oljeutskilleren har stor kapasitet, vil oppsamling av regnvann fra et areal på over 17 000 m² utgjøre store mengder vann. Dette ville potensielt kunne føre til at eventuell forurensning i sandfangkummer og/eller oljeutskiller kan vaskes ut pga. høy vannhastighet. Videre kan det være en fare for at kapasiteten på vanntransport gjennom systemet kan føre til tilbakeslag, slik at det ble stående vann på plattformen.

Siden det ikke benyttes oljeprodukter til oppfyring av øvingsobjekt, men kun gass, mener Forsvarsbygg at det ikke vil ligge oljerester igjen på bakken eller i objektet etter avsluttet øvelse. Det vil derfor kun være rent regnvann som renner av fra feltet når det ikke er i bruk. Dessverre ble ikke vilkåret om at alt overflatevann skal ledes via fordrøyningsmagasin til oljeutskiller fanget opp, og Forsvarsbygg ser i ettertid at de burde søkt om endring av dette vilkåret i utslippstillatelsen. Forsvarsbygg mener at den bygde løsningen er en god og miljø sikker løsning, som sikrer både belastningen på renseanlegget samt det kommunale nettet.

Forsvarsbygg søker med dette om å få endret vilkår 3.2.1 i tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for brannøvingfelt på Ørland flystasjon. Forsvarsbygg foreslår at svitsen står på drift i 24 timer etter avsluttet øvelse for å ha en sikkerhet i forhold til å fange opp alt av rester av brannskum og eventuelle partikler som oppstår i forbindelse med øvelsene. Etter dette settes drift på utslipp mot overvann.

Forsvarsbygg har følgende forslag til ny tekst i vilkår 3.2.1:

Under øvelsesaktivitet skal alt overflatevann samles via dreneringssystem, etablert på lavpunkt på betongplaten, og ledes via sandfangkummer og videre via fordrøyningsmagasin til oljeutskiller. Påkobling til renseanlegg skal skje før øvelser starter opp og skal være påkoblet renseanlegg i 24 timer etter at øvelser er avsluttet.

Høring

Da endringen anses å være av mindre miljømessig betydning har Statsforvalteren unnlatt forhåndsvarsling. Forhåndsvarsling kan unnlates dersom vedtaket om omgjøring av eksisterende tillatelse vil være av mindre miljømessig betydning, jf. forurensningsforskriften § 36-9 andre ledd punkt b).

Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Vi viser til våre vurderinger og begrunnelser i behandling av tillatelse for brannøvingfeltet på Ørland flystasjon gitt 25.01.2017. Vi vil dermed kun kommentere endringen det nå søkes om.

Forsvarsbygg søker om endring av vilkår 3.2.1 for rensning av overflatevann, siden det også står om rensning av overflatevann i vilkår 3.1 og 3.2 har vi også endret disse vilkårene. I tillegg har vi fjernet to frister i vilkår 10.1 og 11 og oppdatert vedlegg 1.

Vilkår 3 – Utslipp til vann

Under tilsyn ved brannøvingfeltet ved Ørland flystasjon ble det avdekket at overvannet ikke går via renseanlegget, selv om det står i utslippstillatelsen at det skal gjøre det.

Forsvarsbygg skriver at det ikke benyttes oljeprodukter til oppfyring av øvingsobjekt, men kun gass. Det vil derfor ikke ligge igjen oljerester på bakken eller i objektet etter avsluttet øvelse, og det vil

derfor kun være rent regnvann som renner av fra feltet når det ikke er i bruk. Forsvarsbygg skriver i tillegg at de lar renseanlegget være påkoblet 24 timer etter at øvelser er avsluttet.

Overvannet har aldri gått via renseanlegget, og Statsforvalteren ser ingen hensikt i å endre på dette nå. Statsforvalteren ser ikke at denne praksisen vil ha noen miljømessig betydning. Dette er også gjennomført i samråd med Ørland kommune.

Endring av tillatelsens vedlegg 1, liste over prioriterte miljøgifter

Statsforvalteren varslet Forsvarsbygg om endringene av vedlegg 1 i e-post av 08.09.2021.

Forsvarsbyggs har kommentert endringen i e-post av 16.09.2021, og skriver følgende:

Basert på analyser av vannprøven fra BØF fra desember 2019 finnes det fortsatt spor av PFAS-forbindelser i avrenningen (inkl PFBS). Konsentrasjonene var da omtrent på nivå med det som måles i Meldalskanalen (overvåkingsprogrammet). Tatt i betraktning at vannmengdene som renner av fra BØF er svært små i forhold til avrenningen i nedbørfelt Meldalskanalen, er bidraget fra BØF til Meldalskanalen ubetydelig når det gjelder disse stoffene (dvs PFAS inkl PFBS).

Videre skriver Forsvarsbygg at det kun er analysert for fenoler (svært lave konsentrasjoner). Muskylener (mest aktuelt for spillvann) og ftalater (mykgjører plast) har de ingen tall for, men Forsvarsbygg mener at det er lite sannsynlig at disse stoffgruppene har noen miljømessig betydning dersom de skulle finnes i brannskum (basert på produktdatablad for Re-Healing Foam).

Forsvarsbygg har ikke hatt noen full gjennomgang av vedlegg 1 og har bl.a. sum PAH på lista over stoffer som bør bestemmes i avrenningen fra BØF.

Forsvarsbygg konkluderer med at det basert på dagens kunnskap (kjent aktivitet ved brannøvingfeltet, produktdatablad brannskum og analyser fra avrenning) er ingenting som tyder på at stoffer i vedlegg 1 vil ha noen miljømessig betydning for Meldalskanalen og Grandefjæra.

Grunnforurensning

Området er ikke registrert i Miljødirektoratets database over eiendommer med forurenset grunn, Grunnforurensningsdatabasen. Dersom Forsvarsbygg har gjort undersøkelser på den aktuelle eiendommen skal bedriften registrere sine funn i grunnforurensningsdatabasen.

Grunnforurensningsdatabasen er bygget opp slik at både myndigheter og eksterne brukere kan registrere/opprette lokaliteter og legger inn data. Dersom eksterne legger inn får Statsforvalteren melding om dette og godkjenner innleggingen før denne blir synlig i databasen. Data leveres på importformat, som finnes på <http://grunnforurensning.miljodirektoratet.no>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Grunnforurensningsdatabasens retningslinjer og nødvendig veiledningsmateriale.

Ved innlegging av ny informasjon i databasen skal det legges inn notat med informasjon om hva som er gjort. Alle rapporter og vedtak skal også legges inn.

Vurdering etter vannforskriften

Tiltak som medfører fare for forurensning av vann skal vurderes i henhold til vannforskriften, der formålet er å beskytte og om nødvendig forbedre miljøtilstanden i alle elver, innsjøer, grunnvann og kystnære områder. Ifølge vannforskriften § 4-6 skal tilstanden i overflatevann og grunnvann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenoprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Vannforekomstene som ligger nærmest den omsøkte brannøvingsplassen er kystvannet Grandvika (kode i Vann-Nett; 0321010100-1-C) og Trondheimsfjorden – Brekstad (kode i Vann-Nett; 0320040100-7-C). Grandvika er registrert med god økologisk og kjemisk tilstand, mens Trondheimsfjorden – Brekstad er registrert med god økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand.

Meldalskanalen (kode i Vann-Nett; 134-90-R), er klassifisert som sterkt modifisert vannforekomst (SMVF). SMVF er ikke et unntak fra vannforskriften, men en egen kategori med tilpassede økologiske miljømål, som tar hensyn til det fysiske inngrepet. Miljømålet for SMVF kalles "godt økologisk potensial" (GØP), men i tillegg er det også krav om minst god kjemisk tilstand på linje med naturlige vannforekomster, jf. vannforskriften § 5. Vannforekomsten Meldalskanalen har fått utsatt frist for å nå miljømålene (innen 2022-2027) pga. tekniske årsaker. Meldalskanalener registrert med svært dårlig økologisk potensial for kvalitetselementet bunnfauna. Den kjemiske tilstanden er udefinert. På bakgrunn av undersøkelser i 2013 konkluderte Bergan (2014) med at Meldalskanalen og Djupdalskanalen er tapt for godt for anadrom fiskeslag og etablering av et tilfredsstillende biologisk mangfold. Tiltak for å hente tilbake tapt vassdragsnatur er trolig ikke lenger mulig eller formålstjenlig. Bergan peker på avrenning fra landbruket som største enkelt faktor, men avrenning fra flystasjonen identifiseres også som en vesentlig faktor.

Det følger indirekte av vannforskriften § 12 at ny virksomhet som ikke hindrer at miljømålene nås, eller som ikke medfører at tilstanden forringes (altså går fra en tilstand til en dårligere), kan tillates uten at vilkårene i annet ledd vurderes. Det gis nå tillatelse til at rent overvann fra plassen kan føres til overvannssystemet, noe Statsforvalteren mener ikke vil gi noen påvirkning på resipientene. Kravene i vannforskriften er derfor ikke vurdert.

Vurdering etter naturmangfoldloven

I og med at vedtaket innebærer en praksis som hele tiden har vært utført og endringen anses å være av mindre miljømessig betydning, vurderes ikke de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12. I tillegg er de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 vurdert i vedtaket fra 25.01.2017.

Konklusjon

Statsforvalteren har vurdert søknaden og opplysningene som har fremkommet under behandlingen, og gir endrer tillatelsen til Forsvarsbygg for brannøvingsfeltet ved Ørland flystasjon som omsøkt og på vedlagte vilkår.

For ordlyden i endringene vises det til vedlagte vilkårssett. Med dette forventer vi at driften foregår på en slik måte at nærmiljøulempen og faren for forurensning minimeres.

Frister i tillatelsen

Tiltak	Frist	Vilkår nr
Rapportering av utslipp (Årsrapport) i Altinn, inkludert miljøovervåkningsrapport	01.03 hvert år	12

Ansvarsforhold

Forsvarsbygg er ansvarlig for at anlegget drives i henhold til denne tillatelsen. Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven § 78 og § 79.

Denne tillatelsen fritar ikke Forsvarsbygg fra å innhente nødvendige tillatelser for andre sider av virksomheten som f. eks arbeidsmiljø, brann og eksplosjonsvern m.m.

Denne tillatelse fritar ikke Forsvarsbygg for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jfr. forurensningsloven § 10, annet ledd. At forurensning er tillatt utelukker ikke erstatningskrav for skade, ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Krav om endringer kan stilles både fra forurensningsmyndighetene og fra bedriften. En eventuell endringssøknad skal foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført. Tillatelsen kan tilbakekalles eller endres jf. forurensningsloven § 18.

Regelhjelp

For informasjon om regler som kan være aktuelle for virksomheten/bedriften, viser vi til Miljødirektoratet sine hjemmesider www.miljodirektoratet.no

Miljødirektoratet lanserte våren 2015 nettstedet www.avfallsdeklarering.no. Bedriften må nå etablere en elektronisk profil på avfallsdeklarering.no. Miljødirektoratet har utarbeidet «*Brukerveiledning til avfallsdeklarering.no, M-355/2015*». Den kan lastes ned fra www.miljodirektoratet.no.

Varsel om gebyr for saksbehandlingen

I henhold til forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kap. 39 om gebyrer til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven, skal Statsforvalteren ta gebyr for behandling av tillatelser og kontroll/tilsyn etter forurensningsloven.

På bakgrunn av opplysninger som bedriftene har gitt i søknaden, samt tidsbruk på søknaden, vurderer Statsforvalteren å plassere arbeidet med tillatelsen under gebyrsats 8, jf. forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4 (arbeid med tillatelser). Det betyr at bedriften må betale et gebyr på kr. 10 100,- for saksbehandlingen. Vi fastsetter endelig gebyrsats og ettersender faktura når saken er ferdigbehandlet.

Eventuelle kommentarer til dette varselet kan sendes Statsforvalteren innen 2 uker etter at dette brevet er mottatt.

Faktura med innbetalingsblankett til bedriften vil bli ettersendt av Miljødirektoratet etter at saksbehandlingen er avsluttet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Klageadgang

Vedtaket om endring av tillatelse kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes om Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Statsforvalteren. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Statsforvalteren også kunne gi på forespørsel.

Kopi av dette brev med vedlegg er sendt berørte i saken.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Elise Hermo Rusti
overingeniør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for brannøvingsfelt på Ørland Kampflybase

Kopi til:

FOSEN NATURVERNFORENING	c/o Magnar Østerås Ytre Ringvei 32	7100	RISSA
Jørgen Hansen Heldahl	Hellemsveien 200	7165	Oksvoll
Mildrid Slette	Grandveien 8	7130	Brekstad
Gunnar Slette	Grandveien 10	7130	BREKSTAD
R S Eiendom AS	Sjøsidan 105	7130	BREKSTAD
Hans Jørgen Dahl	Auskaret 4	7130	BREKSTAD
Johanne Helen Dyrendahl	Nordgrandveien 16	7130	Brekstad
Gunvor Blæstervold			
Knut Arvid Dyrendahl	Nordgrandveien 16	7130	Brekstad
HVITSAND ENTREPRENØR AS	Grandveien 521	7130	BREKSTAD
Karl Erik Sørensen	Nordgrandveien 49	7130	BREKSTAD
Martin Hågård	C/O Martin Hågård, Nordgrandveien 150	7130	BREKSTAD
KYSTVERKET MIDT-NORGE	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Ørland kommune	Postboks 43	7159	BJUGN
Ann Margareth Moen Hågård	C/O Martin Hågård, Nordgrandveien 150	7130	Brekstad
T G ENTREPRENØR AS	Ørland næringspark 10	7130	BREKSTAD

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for brannøvingsfelt på Ørland Kampflybase

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16 og endret i medhold av § 18. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 08.08.2016 og 28.05.2021, samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Denne tillatelsen erstatter dagens tillatelse.

Bedriften må på forhånd avklare med Statsforvalteren dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Bedrift / ansvarlig enhet	Forsvarsbygg
Gnr./bnr. / beliggenhet / adresse	70/1 Brekstad
Postadresse	Postboks 405 Sentrum, 0103 Oslo
Kommune og fylke	Ørland kommune, Sør-Trøndelag
Org. nummer (bedrift)	975 950 662
NACE-kode og bransje	75.220 - Forsvar

Statsforvalterens referanser

Arkivkode	Anleggsnr	Tillatelsesnr	Lokalitetsnr	Risikoklasse ¹
2016/7215	1621.0047.01	2017.0021.T	1621.0047	4

Tidligere tillatelse gitt: 10.11.1992 09.08.2007 25.01.2017	Ny tillatelse dato: 13.10.2021
Marit Lorvik (e.f.) Seksjonsleder Klima- og miljøavdelingen	Elise Hermo Rusti Overingeniør Klima- og miljøavdelingen
<i>Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.</i>	

¹ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 39 om gebyr til statskassen for Statsforvalterens arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse
1	13.10.2021	3.1 3.2 3.2.1 10.1 11 Vedlegg 1 Hele dokumentet	Fjernet siste avsnitt Skrevet om Fjernet første avsnitt Frist fjernet Frist fjernet Lagt til Dekloran pluss, Muskxylen, 4-heptylfenoler, 4-tert-pentylfenol, 4-tert-butylfenol, Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), Benzylbutylftalat, Dibutylftalat, Diisobutylftalat, Dodekamethylsykloheksasiloksan Endret fra Fylkesmannen til Statsforvalteren

1. Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder etablering og drift av nytt brannøvingsfelt på Ørland Kampflybase.

Tillatelsen omfatter et årlig forbruk av 50 000 liter brennstoff, med hovedsakelig bruk av gass (LNG eller propan) der volum fuel (jetfuel, diesel, bensin eller white spirit) ikke skal overstige 10 % av totalvolum. Inntil 15 m³ trevirke kan benyttes pr. år.

Brannøvingene tillates utført mandag-lørdag i tidsrommet 07.00 – 20.00, unntatt helligdager og offentlige høytidsdager.

Ved vesentlige endringer skal bedriften søke om endring av tillatelsen, selv om utslippene ligger innenfor de fastsatte grensene.

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen.

Stoffene på prioritetslisten, oppført i vedlegg 1, er blant de mest helse- og miljøfarlige stoffene som er i bruk. Utslipp av disse stoffene er bare tillatt dersom de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning. Virksomheten skal være spesielt oppmerksom på eventuell fare for utslipp av stoffene på prioritetslisten. Listen skal oppdateres årlig ved å se til Miljøstatus Norge sine nettsider, se lenke:

<http://www.miljostatus.no/tema/kjemikalier/kjemikalielister/prioritetslisten/>

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

For aktivitet der utslippene er proporsjonale med aktivitetsmengde, skal eventuell reduksjon av aktivitet i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha

utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert, jf. Internkontrollforskriften § 5 punkt 7².

2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Statsforvalteren om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal i tillegg varsles iht. pkt. 9.4.

2.6. Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette³. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 9.1.

Anlegget skal ha en stedlig representant som er ansvarlig i henhold til kravene i denne tillatelsen og generelle krav i forurensningsloven med forskrifter, samt ansvarlig for overvåking og vedlikehold av internkontrollen når det gjelder ytre miljø.

3. Utslipp til vann

3.1. Vern av grunnvann

Brannøvingsaktiviteten skal foregå på et tett dekke av betong. Bentonittmembran skal være etablert under hele brannøvingsanlegget, for å beskytte grunnvann mot forurensning.

3.2. Overflatevann

Overflatevann fra bedriftens utearealer skal samles opp, og håndteres slik at det ikke medfører nevneverdig skade eller ulempe for miljøet.

Under øvelsesaktivitet skal alt overflatevann samles via dreneringssystem, etablert på lavpunkt på betongplaten, og ledes via sandfangkummer og videre via fordrøyningsmagasin til oljeutskiller, før påslipp til kommunalt spillvannsnett. Bedriften skal føre overflatevann inn på offentlig avløpsnett med utslipp til Hovdetåa, utslipp på 40 meters dyp, i henhold til de krav som stilles for slikt påslipp⁴. Påkobling til renseanlegg skal skje før øvelser starter opp, og skal være påkoblet renseanlegg i 24 timer etter at øvelser er avsluttet. 24 timer etter at øvelser er avsluttet avkobles renseanlegget og overflatevann (nedbør) ledes da til overvannssystemet.

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

³ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

⁴ Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

3.2.1. Rensing av overflatevann

Fordrøyningsmagasinet skal være dimensjonert for å tåle overvann ved nedbørintensiteter inntil 20 års gjentakintervaller, i tillegg til slokkevann, og være sikret med vannmengderegulator for ikke å overbelaste oljeutskiller

Oljeutskilleren skal fjerne hydrofobe komponenter fra utslippet. Oljeutskilleren skal tilfredsstillende klasse I (etter normert test NS-EN-858-1) med sandfang og koalesensfilter. Koalesensfilteret absorberer oljen i det oljeholdige spillvannet og forbedrer separasjonsgraden i utskilleren. Partikkelbundne stoffer skal skilles ut i sandfang. Vannets oppholdstid i oljeutskilleren skal være på om lag 1 time.

Oljeutskiller, sandfang og fordrøyningsmagasin skal regelmessig kontrolleres og tømmes. Innhold skal leveres på godkjent mottak. Koalesensfilter må skiftes ved behov. Rutiner knyttet til dette skal ligge inne i internkontrollen. Oljeinnholdet i avløpsvann skal ikke overstige 50 mg/l ved utslipp. Den fastsatte grenseverdien må overholdes under normale driftsforhold. Dokumentasjon på hvordan grenseverdien overholdes skal være en del av bedriftens internkontroll.

Det skal etableres alarm til oljeutskiller og filter som varsler når de blir fulle.

3.3. Oljeholdig avløpsvann

Eventuelt oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeavskiller eller tilsvarende renseenhet slik at utslippsgrenser fastsatt i pkt. 3.2.1 overholdes. Dimensjonering av renseanlegget, drift og vedlikehold, samt disponering av olje og slam fra renseanlegget skal være i tråd med Miljødirektoratet sin veiledning. På dette tidspunkt er det veileder «Drift av oljeutskillere» (TA- 2949/2012).

3.4. Sanitæravløpsvann

Bedriftens sanitæravløpsvann ledes til offentlig avløpsnett⁵ i samsvar med krav fra kommunen.

4. Utslipp til luft

4.1. Utslippsbegrensninger

For å redusere utslippet til luft skal det kun benyttes rene brenslere, som ubehandlet trevirke. Tiltakshaver skal benytte gass, så langt det er forsvarlig for kvaliteten på opplæringen, i tilknytning til alle øvelser på området. Omfanget av øvelser skal reduseres til det helt nødvendige for å kunne gi tilstrekkelig opplæring og øving innen de ulike teknikkene innen branntjeneste. Ved øving, der det skal brennes trevirke, skal tiltakshaver vurdere vindforholdene for å unngå unødig spredning av røyk til nærliggende bebyggelse.

Brannøvingen skal utføres på en slik måte at slokkemidler ikke ender opp utenfor det tette dekket under anlegget. Det skal etableres valler rundt anlegget for å begrense spredning av aerosoler.

⁵ Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

4.1.2. Voller

Vollene skal være dimensjonert for å fange opp sprut og avrenning utover arealet til brannøvingsfeltet.

Forhindre at aerosoler driver med vinden til arealer utenfor øvingsområdet.

Vollene skal hindre innsyn til anlegget. For å bidra til at vollene blir mer visuelt tiltalende skal de kles med vegetasjon. Tiltakshaver er ansvarlig for at det ikke tas inn jord med fremmede og rødliste arter, som kan spres videre til og skade omkringliggende jordbruk.

4.1.3. Diffuse utslipp

Diffuse utslipp fra utearealer, for eksempel lagerområder, områder for lossing/lasting og renseanlegg, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig.

5. Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet og forurensede sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensede sedimenter, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra kommunen⁶/Statsforvalteren.

6. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁷

⁶ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

⁷ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁸ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

Bruk av kjemiske slukkemidler skal begrenses til nivået som er nødvendig for effektiv slukking av brann.

7. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved mest støyutsatte fasade:

Hverdager (kl 07-19)	Lørdager	Søn- og helligdager	Kveld (kl. 19- 23), hverdager	Natt (kl. 23- 07), alle døgn	Natt (kl. 23- 07), alle døgn
55 L _{den}	50 L _{den}	45 L _{den}	50 L _{evening}	45 L _{night}	60 L _{AFmax}

L_{den} er A-veiet ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld.

L_{evening} er A-veiet ekvivalent støynivå for kveldsperioden 19 - 23.

L_{night} er A-veiet ekvivalent støynivå for nattperioden 23 - 07.

L_{AFmax} er A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene innenfor perioden, målt/beregnet med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor driftstidene gitt i pkt 1. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av virksomhetens ansatte er likevel ikke omfattet av grensene.

8. Avfall

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁹.

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens aktivitet eller i andres produksjon/aktivitet, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

⁸ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrenning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

⁹ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

9. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

9.1. Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede aktivitetsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

Lagertanker større enn 10 m³ for petroleumsprodukter og 2 m³ kjemikalier/avfall skal ha oppsamlingskonstruksjon som kan ta tankens volum. Alle typer kjemikalier skal sikres mot uvedkommende og de skal være tydelig merket.

Det skal til enhver tid være tilstrekkelig med mengder oljeabsorberende midler og annet oljesaneringsutstyr på øvingsområdet for å begrense eventuelle uhell med oljesøl som følge.

9.2. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

9.3. Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Hvis aktuelt, skal beredskapen mot akutt forurensning øves minimum en gang per år.

9.4. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift¹⁰. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i slike tilfeller.

10. Utslippskontroll

10.1. Utslippskontroll

Bedriften skal ha et måleprogram som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll. Bedriften skal gjennomføre målinger av utslipp til luft og vann. Målinger omfatter volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal som et minimum omfatte:

¹⁰ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

- komponenter som er uttrykkelig regulert gjennom grenseverdier i tillatelsen eller forskrifter
- komponenter som benyttes i driften av anlegget, eks brannsløkkingsmidler og fuel.
- andre komponenter, herunder prioriterte miljøgifter, som er omfattet av rapporteringsplikten i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenkontrollrapportering. Veilederen er lagt ut på; www.miljodirektoratet.no.

10.1.1. Måleprogram

Når bedriften utarbeider måleprogrammet, skal de:

- velge prøvetakingsfrekvenser som gir representative prøver
- vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene (volumstrømsmåling - prøvetaking - analyse - beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder. Valgt frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester skal også fremgå av måleprogrammet. Det skal gå fram av måleprogrammet hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

10.1.2. Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utførelser er forsvarlig kvalitetssikret bl.a. ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Statsforvalteren kan videre godta at annen metode benyttes dersom særlige hensyn tilsier det.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten.
- delta i ringtester for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier når bedriften selv analyserer.
- jevnlig verifisere egne målinger med tredjepartskontroll for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier.

11. Overvåking av resipient

Bedriften skal sørge for overvåking av effekter av utslippene til alle resipienter i henhold til et overvåkingsprogram. Det inkluderer de kanaler som mottar overflatevann fra anlegget og Grandefjæra. Bedriften skal undersøke kvalitets-elementer i vannforekomsten som kan være direkte eller indirekte påvirket av bedriftens utslipp. Undersøkelsen kan blant annet omfatte aktuelle biologiske kvalitetselementer med støtteparametere og kjemiske kvalitetselementer, jf. vannforskriften vedlegg V. Eksempler på aktuelle kvalitetselementer kan blant annet være flora, fauna, oksygen- og næringsstofforhold og miljøgifter i vannforekomsten. Undersøkelsen må omfatte bedriftens eget utslipp, og samlet tilstand og påvirkning i vannforekomsten.

Data som fremskaffes ved overvåking i vann, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø. Data leveres på Vannmiljøs importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljøs kodeverk.

Der det pågår overvåking i regi av Statsforvalteren eller vannregionmyndighet må Forsvarsbygg bidra i felles overvåkingsprogram med data for de kvalitetselementer i vannforekomsten som kan være direkte eller indirekte påvirket av bedriftens utslipp.

12. Rapportering

Bedriften skal innen **1. mars hvert år** rapportere utslippsdata fra foregående år via www.altinn.no. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no.

Ved gjennomgang av egenkontrollrapportene vil vi for utslipp av stoffer hvor utslippsbegrensningene ikke er fastsatt gjennom presise grenseverdier under punkt 3.1 og 4.1, stadig vurdere behov for å fastsette mer presise, og eventuelt strengere, grenser.

Resultater fra overvåkingen av utslipp og resipientundersøkelser skal rapporteres til Statsforvalteren **1. mars hvert år**. Rapporten skal som et minimum inneholde måleresultater og en vurdering om utslippets påvirkning på resipienten.

13. Journalføring

Bedriften skal regelmessig registrere og journalføre følgende data:

- Antall øvelser
- Tidspunkt, forhold og omfang ved øvelsen
- Forbruk av de forskjellige typer brennstoff og slukkemidler
- Vær- og vindforhold ved øvelsene
- Klager fra naboer
- Eventuelle avvik fra tillatelsen med en redegjørelse av situasjonen

Journalen skal oppbevares ved anlegget i minst 5 år og være tilgjengelig ved kontroll.

14. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Statsforvalteren på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

15. Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Statsforvalteren så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

16. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere:	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo 4,4' isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ - C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ - C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ - C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ - C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Triklorfenol	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider:

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylder:

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
------------------------------------	------------------

Oktylfenol og oktylfenoletoksilater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS) og forbindelser som inneholder PFHxS	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer	PFNA, PFDA,
C9-PFCA – C14-PFCA	PFUnDA, PFDODA, PFTTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser:

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350